

ПАРЛАМЕНТ

Бийик технологиялы медицинаны болушлугу бла орталык жашау ёмюрню кёбейтирге таукелдиле

Бу конде Республикалы клиника больницада КъМР-ни Парламентини Социальный политика, урунуу эм саулук саклау комитетини жыйылуу болганды. Анда республиканы халкын бийик технологиялы медицина болушлуку бла жалчытуу онгарына кьсарлаганды.

Биринчиден, парламентарийле больница бла шагърейленгендиле. Къан тамырлагъа бакъган регион араны операция бёлюмю аланы бютюнда сейирге кьалдырганды. Ол шёндюгю оборудование бла жалчытылыныпды. Аны хайырындан а мында медицина болушлукну качествовусун игилендирге онг чыкыганды. 2014 жылдан бери бу бёлюмде 402 эндодаскуляр диагностика операция бардырылганды. Андан сора да, мыйыда эмда боюнда къан тамырлагъа 93 операция этилгенди.

Ара «таза оту» деген технология кёре ишлетилгенди. Анда вентиляцияны шёндюгю системасы салынганды, энергияны аянуу мадарлары этилгенди. Бу жумушлагъа федерал арадан 200 миллион сом бёлюнгенди, республика да анга кесини юлюшюн кьошканды - 60 миллион.

Учрежденида инсультдан багынуу жангы методикалары кийрилгенди. Тромболитикалы терапия бардырып, адамны жанын сакларга, ол сакъат болмай, толу ючю бла жашарча окъуна этерге онг барды. Араны башчысы Заур Кожаяв айтханыча, арт эки жылда нейрохирургия эмда жюрек тамырлагъа операция кёбейгенди.

Бёлюмде уа ангиография тинтиуле бардырыладыла, ол санда коронарография, кардиография. Ала уа къан тамырлары болумларын ачыкларга болушадыла. Саусузга багынуу методикасы да аланы керюмдюлерине таянып сайланады.

Боюнда, мыйыда къан тамырлары стентирование мадар бла багынуу кийрилгенди. Каротид эндартерэктомия да хайырлынылады, ол а къан тамырлардан атеросклероз бляшканы кетирге онг бередит. Диагностика бёлюм сау кюнню ишлейди, аны реанимациясы шёндюгю меди-

цина оборудование бла жалчытылыныпды. Битеу бу жумушлагъа кёре ишлетилгенди. Анда вентиляцияны шёндюгю системасы салынганды, энергияны аянуу мадарлары этилгенди. Бу жумушлагъа федерал арадан 200 миллион сом бёлюнгенди, республика да анга кесини юлюшюн кьошканды - 60 миллион.

Учрежденида инсультдан багынуу жангы методикалары кийрилгенди. Тромболитикалы терапия бардырып, адамны жанын сакларга, ол сакъат болмай, толу ючю бла жашарча окъуна этерге онг барды. Араны башчысы Заур Кожаяв айтханыча, арт эки жылда нейрохирургия эмда жюрек тамырлагъа операция кёбейгенди.

Травматология арада сочетанный травма бёлюм ачылганды уа юч жыл толганды. Мында жолда авариялада ачыгъан лага багадыла. Ол Катастрофаланы медицинасыны арасы эмда районлада саулук саклау учреждениялары травматология бёлюмдери бла байламлыкда ишлейди.

Бёлюмню таматасы Олег Добогов айтханыча, битеу кьырладача, республикада аварияны кезиунде ауур жарала алып, алайда окъуна ёлюк кьалгандыны саны уллулай кьалганды.

Алай, РКБ-да кьуралган амалла уа бери жетдилген саусузланы, ол бек кыйын эсе да, жанларын сакларга онг бередиле. Бёлюмде терк медицина болушлук бёлюмле бла байламлыкла кьуралгандыла. Ол а, саусуз жетдилрилгичи окъуна, травманы ауурлугуна кёре, хирурглары бригадаларын кьурап, ачыгъанга болушурга онг бередит.

Экскурсиядан сора уа комитетни кенгеси башланганды. Аны ача, спикер Татьяна Егорова республикага бийик технологиялы медицина болушлук беринуу кьурау артыкда магъаналы болганын чертгенди. - Былтыр эки мингден аслам адамды башха субьектледе бийик технологиялы медицина болушлук алгандыла. Бир жанындан, бизни граждана федерал клиникалага барып, алада кеслерине бакъдыралганды иги шартды. Алай чырмаула да аз туюлдуле. Сёз ючюн, саусузфалана кёп документле жьыргъа, очередни сакларга да тошеди. Алай кесибизни саулук саклау учрежденияларыбызда аллай болушлук берилип башлаганы ёктемленирча ишди. Бюгюнлюкде уа шёндюгю методикала бизни төрт клиникабызда кийрилгенди, дегенди ол эмда Республикалы клиникалы болницаны онгарыны юслеринден айтханды.

КъМР-ни Правительствовусуну Председателини орунбасары - саулук саклау министр Ирма Шетова айтханыча, 2015 жылда бийик технологиялы медицина болушлук республиканы эки саулук саклау учреждениясында берилип башлаганды: Кардиология арада жюрек-къан тамыр хирургия, Республикалы клиникалы больницада уа травматология-ортопедия бёлюмле ачылгандыла. Былтыр а аны бла 496 адам хайырланганды, бу жумушлагъа 59 миллион сом кьоратылганды.

КъМР-де жюрек-къан тамырлары ауруларын кьыйналып ёлгенлени саны азайганды, инфарктдан сора да адамны аягы юсюне этерге онгбуз барды. Быйыл а КъМР-ни граждандарын багынуу кьырал гарантияларыны программасыны чеклеринде 1460 бийик технологиялы болушлук берирге белгилениди. Бу жумушлагъа 232 миллион сом бёлюнеди, ол а былтырны ёлчминден 2,5 кереге кёлду, дегенди ол эмда Урваны район больницасы бийик технологиялы болушлук толтурурга лицензия алганын билдиргенди.

Ахыры 2-чи бетдеи.

Жыйылыу

Быйыл солургъа онг табарык сабийлени саны танг ёсерикки

КъМР-ни Урунуу, иш бла жалчытуу эмда социальный кьоруулау министрствосунда Сабийлени эмда акъылбакъ болмагъанланы жай каникуллада солууларын кьурау, саулукларын кючлендириу жаны бла республикалы комиссияны кезиулу жыйылуу болганды. Анга КъМР-ни башчысында сабийни эркинликери жаны бла уполномоченный Светлана Огузова, бир-бир министрстволаны бла ведомстволаны, жер-жерли администрацияларыны оноучулары кьатышхандыла.

Жыйылуу КъМР-ни Правительствовусуну Председателини орунбасары Мухад Дадов бардырганды. 2016 жылда жай солугу кезиуге хазырлануу кьалай барганыны юсюнден а урунуу, иш бла жалчытуу эмда социальный кьоруулау министр, республикалы комиссияны таматасы Тюбейланы Альберт билдиргенди.

Ол тарифле кечирек тохташдырылганды себепли жай солугу хазырлануу да берилип башлаганды: Кардиология арада жюрек-къан тамыр хирургия, Республикалы клиникалы больницада уа травматология-ортопедия бёлюмле ачылгандыла. Былтыр а аны бла 496 адам хайырланганды, бу жумушлагъа 59 миллион сом кьоратылганды.

Шахардан тышындагы лагерледе турлуклагъа уа ол азыракды. Ашха-суугъа 17,3 процентге кеп ахча бёлюнюрюкдю.

Министр айтханыча кёре, быйыл солургъа, саулукларын кючлендирге онг табарык сабийлени саны онбеш мингден аслам болушун, аладан жети мингге жууугу кыйын болумга тюшген кызычыкла бла жашчыкыладыла. Быйыл Къара тенгизни боюнуна солургъа барлык сабийлени саны да аслам болушлукду. Ала деп 49,3 миллион сом бёлюнгенди. Бюгюнлюкде республикалы бюджетден бёлюнген 163 миллион сомдан 99,4 миллиону жылыны кыйсы кезиунде да тохтаусуз ишлеген «Радуга»

реабилитация арага кьоратылады.

Республикалы комиссия шахардан тышында сабий лагерлени кеслеринде, жолда да кьоркьуусулукну жалчытуу, саулукларын кючлендириу кьалай кьуралганын, аш-суу, культура, спорт программа не халда болгандарын дайым да тинтгенлей турады, контролну кьатыландырады. Сабийле бла ишлерик педагоглары, медиклени да профессионал усталыкларына уллу эс бурулады, дегенди докладчы.

Ол дагыда сабийлерин республикадан тышында солургъа, саулукларына бакъдырырга суйген ата-аналага да аллай онгла берилгенлерин айырып айтханды. Ала, артык уллу кьоранч этмей, Кироводск, Пятигорск, Железноводск шахарлагъа барырга болушлукдула. «Жай айлада ишлейме дегенлени быйыл бек аздан 4100 ишчи жер саклайды. Сабийлени жай солууларын кьурау бизни баш борчларыбыздан бири болгандыла кьалады, аны биз бир такыйкыга да унутмайбыз», дегенди ахырында министр.

Ахыры 2-чи бетдеи.

Хурметлеу

Ветеранланы намысларын кётюргендиле

Бу конде Россейни федерал миграция службасыны КъМР-де Управленисында Улуу Хорламы 71-жыллыгына жораланып кьууанчылы жыйылуу болганды. Анга бу службаны ветеранлары чакътырылгандыла. Ала уа Управленины таматасы Мухад Тленшев алгышлагъанды, ала

жамауат ишге тири кьатышханлары ючюн ыспас этгенди, мындан ары да саулуклары бла кеп жылланы жашарларыны суйгенин билдиргенди. Ызы бла хар бирине эске кьаллык саугъала, грамотала да бергенди.

Жашауда кепню кергенле, билгенле да УФМС-де ишле-

генле жюрек ыразылыклары билдиргендиле, ишлеринде жетимли болуларын суйгенлерин да айтхандыла.

Тюбешуно ахырында уа барысы да бирге суратха тюшгендиле.

ХОЛАЛАНЫ Марзият. Суратны автор алганды.

Хазырланыу

Эсертмелени - тап халгъа

Черек муниципал районда Улуу Хорламы 71-жыллыгына хазырлануу ишле тийишчиса бардырыладыла. Аны бла байламлы хар элде да эсертмелени эм ала орналган жерлени тап халга келтиредиле.

Бу конде районда «Георгиевская ленточка» деген акция кьуралганды. 9 Майда хар кьайда да митингле ётерикдиле. Элде да концертле бла эришуле болушлукдула.

Машиналары суйгенле уа ол кюн аскер-патриот автопробеге кьатышурга онг табарыкдыла. Ол Нальчикде башланып, ызы бла Аушигерге, Къашхатауга эм

башха элге жетерикди. Анга кьатышхана уа Улуу Ата журт урушда жоюлганды эсертмелерине полле саллыкдыла. Ол кюн «Ёлюсюз полк» деген акция да ётерикди.

Черек районну Маданият ююно арбазында уа школчула усталыкларын кергюзторюкдюле, жырла айтырыкдыла. Сагъат юче концерт программ башланырыкды. Байрамны ахырында уа жамауат сейирлик салютлагъа кьарарыкды.

БЕЪЮЛАНЫ Залина. Черек муниципал районну администрациясыны пресс-службасы.

Программа бек байды

Чегем районда Улуу Хорламы 71-жыллыгына жораланып аслам байрам болушлукду. Адамланы анда кьууанчылы жыйылуула, китап кермючле, акцияла, концертле саклайдыла. Алай бла 7 майда Нартан

бла Экинчи Чегем элде уллу концерт ётерикди. Яныкюйде - «Сизге, ветеранла!», Тебден Чегемде - «Бу Хорламы кюнюула, китап кермючле, акцияла, концертле саклайдыла. Алай бла 7 майда Нартан

кьураллыкдыла. Лячинкьяда - «Эсе тутабиз элибизни» деген концерт бла Совет Союзну Жигити Назир Кануковге атылып китап кермюч болушлукду. 9 Майда районда жашагъанла, кьонакыла да Чегем шахарны Культура ююнде «Хорламы кюню бла» деген концертте чакътырыладыла.

Районну битеу элдеринде «Часовой у Знамени Победы», «Вахта памяти», «Георгиевская ленточка», «Эстафета памяти», «Бессмертный полк» акцияла бардырыллыкдыла, эсертмелерге полле салынырыкдыла, Билим берии управление уа конкурсла да кьууарыкды.

БАЙТУУГЪАНЛАНЫ Исмайл.

ЭСЕПЛЕ

Айырмалы жангычылагъа - дипломла бла сертификатла

Кеп болмай КъМКЪУ-да СКФО-да робототехника жаны бла бардырылган «WorldSkillsRussia» эм «JuniorSkills» чемпионатланы эсеплерин чыгаргандыла. Анга КъМР-ни билим берии, илму эм жаш телюню ишлери жаны бла министрени орунбасары Сафарбий Инжижиков, университетни ректору Юрий Альтудов, КъМР-ни Парламентини депутаты, Нальчкини 4-ю номерли школуну директору Римма Нагоева, «КУКА Robotics» компанияны келечиси Григорий Школьников эм университетде юйретуу эм социал соруула жаны бла проректор Ауес Кумыков кьатышхандыла.

Бюгюнлюкде робототехниканы илмуну бла техниканы айнытууда уллу магъанасы барды. Быллай чемпионатла бардырылганды уа усталаны саны ёсе барганын кергюзтеди. КъМКЪУ-да эришуле уа

мындан арысында да тийишли ыз кьоярла деп ышанабыз, дегенди, жыйылуу ача, Кумыков.

Эришуледе биринчи жерге университетни студенти Аслан Кишев чыкыганды. Экинчи бла ючюнчю жерлеге КъЧКЪУ-ну

келечиси Хасанланы Ханалиев бла СОГУ-ну студенти Павел Скворцов тийишли болгандыла. Жашла Россейни Президентини СКФО-да толу эркинликке келечиси Сергей Меликову бла КъМР-ни Башчысы Юрий Коквану дипломларын бла эсе кьалырча саугъаларын алгандыла. Чемпионатлагъа кьатышханлагъа, тренерлеге да сертификатла буюрулгандыла.

Школьников, проект бийик даражада ётгенин белгилеп, КъМР-ни билим берии, илму эм жаш телюню ишлери жаны бла министрени Нина Емузова, Юрий Альтудова, Ауес Кумыковха ыразылык писъмола бергенди. КУРДАНЛАНЫ Сюлемен.

Бийик технологиялы медицинаны болушлугуу бла орталык жашау ёмюрнү кёбейтирге таукелдиге

Ахыры. Аллы 1-чи бетдеди.
Алай, министр айтханыча, кёпле кеслерине башка субъект-леде бакдырырга сюедиле. Сёз ючюн, бек багылы опера-цияланы Федерал клиника-лада этдирирге излейди, ол санда шунтированиены эмда трансплантологияны. «Хар адам да квота алырга эркин-ди. Клиникалагыа очередь а битеу кыралгыа да Саулук. Бюгонюкде уа РФ-ни Саулук саклау министрствосунда мониторинг жаны бла система-да эсепде 944 адам турадыла. Алай кёпле кеслери сайлаг-ан клиникагыа тишер ючюн очередьни саклайдыла. Сёз ючюн, бирле Астраханда бакдырырга сюедиле, биз а Краснодарны саулук сак-лау системасы андан артка кыалмагынын ангылтырга кюрешибиз», деп чертгенди ол.

Татьяна Егорова респу-бликаны саулук саклау учрежденияларында энтта

кыалла медицина болушлук кыуаргыа белгиленгенин, кадрла, техника онгла жет-генлерин бла кыалганларын билдирге суйгенди. Ирма Ше-това айтханыча, сабийлеге багыу методикаланы синг-дирирге мурат барды. Кад-рланы юслеринден айтханда уа, федерал клиникала бла байламлыкка жюрютюлюп, аланы сынауларына юйрениу кыуаргалганды, бизни саулук саклау учрежденияларыбыз-да белгили врачла мастер-классла бардырадыла. Арт заманда уа Москвадан бла Дондагы-Ростовдан 8 специ-алист республиканы саулук саклау учрежденияларына ише киргендиге.

Борчу халда медицина стра-хование фонду жер-жерли бё-люмюно таматасы Галина По-лууанова айтханыча, былтыр 2463 адамга Россейни башка субъектлеринде медицина бо-лушлук берилгенди, аладан 603 сабийледиге. Былтыр а,

биринчи кере болуп, ОМС-ни ахчасына санаторийледе сау-сузлагга реабилитация кыуар-галганды, ол санда кардиология, неврология, гинекология, тра-вматология, ортопедия эм башка профиле кере. Быйыл а аланы санына аллергология да кышулганды. Битеу да бирге реабилитациядан 737 адам өтгенди. Быйыл а аланы санын 1836-гъа дери кёбейтирге мурат барды.

Саулук саклау сферада надзор толтуруу жаны бла фе-дерал службаны КъМР-де жер-жерли бёлюмюно таматасы **Ах-матланы Алим** саулук саклау учреждениялагыа бийик тех-нологиялы болушлук этерге лицензияны кылай берилгенин билдиргенди. Кардиология араны баш врачы **Нодар Шар-данов**, 2-чи номерли шахар кли-ника больницаны баш врачыны кыулуугун толтурган **Тогу-заланы Залина**, Нарткваланы ара район больницасыны баш врачы **Рустам Калибатов** да

кеслерини учрежденияларын-да саусузлагга багыу кыалай кыуаргалганын билдиргендиге. Жыйылыуда жетишимле бла бирге тамамланмай кыалган проблемала да белгиленгенди. Кенгешде школчуланы арасында диспансеризация бардырууну, башка регионла-ны сынаулары бла шагъырей-ленуно, лицензия беруу бла байламлы праволу актланы тапландырууну мадарлары да туура этилгендиге.

Битеу айтылганы эсге алып, КъМР-ни Саулук сак-лау министрствосуна эсгер-тилеу кыабыл кёрулгендиге.

Ахырында Татьяна Егорова бийик технологиялы медицина болушлук берген онгланы билдиргенди. Кардиология араны баш врачы **Нодар Шар-данов**, 2-чи номерли шахар кли-ника больницаны баш врачыны кыулуугун толтурган **Тогу-заланы Залина**, Нарткваланы ара район больницасыны баш врачы **Рустам Калибатов** да

КъМР-ни Парламентини пресс-службасы.

ХОРЛАМНЫ 71-ЖЫЛЛЫГЫНА Батыр лётчигибиз душмандан артха турмагъанды

Лётчик жашыбыз Малкъон-дуланы Хашимни къада-рыны юсюнден, редакцияга келип, аны тууган кыарын-дашы Харун айтханды. Ахыр кере ол аны 1940 жылда Львов шахардан бери кыска отпускун ётдюрюрге келгендиге кёрген эди. Ёлгенини юсюнден респу-бликага биринчи ивзешени аны юсюнден келгенди. Хашим 21 жылдында, Латвияны кыору-улай, жан бергенди - душман огуу аны тюз да жорегине тий-ген эди. Ююр кыуармагъанды, кыабыры да тыш кыралдады, дегенди бизге Харун.

Хашим урушну аллында жыллада Тёбен Чегемде жети-кел хайырланып, республика-да халккы саулугун иги-лендирирге, орталык жашау ёмюрнү ёсдюрюрге керекли-син чертгенди.

КъМР-ни Парламентини пресс-службасы.

«Сабийлеге урушну юсюн-ден окъуйбуз» деген халккыла аралы уллу магъананы тутхан акцияга саналады. Аны баш борчу уа, жаш адамланы ки-тапха сейирлерин кыозгъап, аланы патриот сезимлерин, Ата журтларына сыймекликле-рин ючюлендирирча этергенди. Алты жылны ичинде анга 1,3 миллион сабий кыатышханды.

Бизни корр.

Быйыл солургга онг табарык сабийлени саны танг ёсерикки

Ахыры. Аллы 1-чи бетдеди.
Медицина жаны бла кыал-ла мадарла этилликтерини юсюн-ден КъМР-ни саулук саклау министрствосунда орун-басары **Асанланы Алим** бил-диргенди. Ол жуукъ заман-да районлада, шахарлада медицина учрежденияланы башчылары бла кенгеш бар-дырырга белгиленгенин айтханды. Анда сёз лагерь-лени кадрла бла жалчы-тыну юсюннен барлыкды. Процедура кабинетле битеу керекли оборудование бла жалчытылыкдыла, терк болушлук берирча онгла да кыуарлыкдыла.

Лагерьледе ишлерге сы-наулу врачла, сабий док-торла неда терк медицина болушлук берген станциядан фельдшерле, дагыда жер-жерледе медицина учре-жденияладан медсестрала сайланадыла. Тийишли мини-стерстволаны, ведомстволаны специалистлери бла иши кыауум кыурап, солу базала, саулук саклау лагерьле, санаторийле кыалай хазыр-ланганларын тинтирикбиз. КъМР-де Роспотребнадзорну специалистлери бла бирге ла-герьледе ишлерик медиклени араларында семинар-кен-гешле бардырыллыкдыла. Алада аслам эс сабийлени аш-сууларына контроль эти-уге, керек болса, терк болуш-лук берирге, чыныкдырыу

амаллагы артыкда уллу эс буруллукду, дегенди Асан улу. Потребительлени эркинлик-лери кыалай сакланганла-рын надзор этиу эмда адам-ны ырахатлыгы жаны бла федерал службаны КъМР-де Управлениясыны башчысы **Жирослан Пагов** а быллай шартла келтиргенди: бюгонге жай солуу кезиуно ачаргыа ха-циялау КъМР-ни Гигиена эмда эпидемиология арасында эмда аны филиалларында барды-радыла. Алай тюрлю сынаудан эмда юйретиу дерселен 1500 адам ётерге керекди.

КъМР-де МВД-ны бёлюмю-но таматасыны кыулуугун болжаллы халда толтурган **Аслан Арамисов** билдирген-ге кере уа, жай солуу кезиу

ишлерикле бла да ушакла бардырылгандыла, аланы кыуру эркинликлери угъай, борчлары да болганлары эсгертилгенди. Абаданлагга уа сабийлеге кыатылык, зорлук этгенлери ючюн жу-уапха тартыллыклары кыаты айтылганды.

Кенгешни ахырында эки иши кыауум белгиленгенди. Ала саулук саклау - багыу учреждениялагыа кёз-кулак боллукдула.

Муаед Дадов, график кы-бер жерли органларында кыу-лак ишле, МЧС-ни КъМР-де Баш управлениасыны, ФСБ-ны жер-жерли Управлениясыны келечилери объектлени тер-рор ишледен, от тююуден саклау жаны бла не мадарла этилгенлерин, ала сабийлени алырга хазыр болганларын бла кыалганларын тинтген-диге. Сабийле эмда ала бла

Тюбейланы Альберт.

ишлерикле бла да ушакла бардырылгандыла, аланы кыуру эркинликлери угъай, борчлары да болганлары эсгертилгенди. Абаданлагга уа сабийлеге кыатылык, зорлук этгенлери ючюн жу-уапха тартыллыклары кыаты айтылганды.

Кенгешни ахырында эки иши кыауум белгиленгенди. Ала саулук саклау - багыу учреждениялагыа кёз-кулак боллукдула.

Муаед Дадов, график кы-бер жерли органларында кыу-лак ишле, МЧС-ни КъМР-де Баш управлениасыны, ФСБ-ны жер-жерли Управлениясыны келечилери объектлени тер-рор ишледен, от тююуден саклау жаны бла не мадарла этилгенлерин, ала сабийлени алырга хазыр болганларын бла кыалганларын тинтген-диге. Сабийле эмда ала бла

ХОЛАЛАНЫ Марзият. Суратланы автор алганды.

Къзауат - хапарлада, назмулада

Алгыракылада Бахсан рай-онну библиотекаларында «Сабийлеге урушну юсюн-ден окъуйбуз» деген акция бар-дырылганды. Анга тийре-ни власть органлары, пред-приятяланы таматалары, «Единая Россия» партияны келечилери, билим беруу учрежденияланы ишчилери эм башкала кыатышхандыла. Китапханалада урушну кези-уон ачыклагга кёрмючле

да кыуаргалгандыла. Акция Улуу Ата журт уруш-да жоулганланы эсгерип бир минутну шох турган бла башланганды. Ызы бла бу культура аралагыа жюрюгенле урушха эм Хорламга аталган кёп аламан чыгармаланы окугандыла. Ол кюн сагат онбирде кыуаралны хар реги-онунда да Улуу Ата журт уруш-ха жораланган назмула да ай-тылгандыла.

«Сабийлеге урушну юсюн-ден окъуйбуз» деген халккыла аралы уллу магъананы тутхан акцияга саналады. Аны баш борчу уа, жаш адамланы ки-тапха сейирлерин кыозгъап, аланы патриот сезимлерин, Ата журтларына сыймекликле-рин ючюлендирирча этергенди. Алты жылны ичинде анга 1,3 миллион сабий кыатышханды.

Бизни корр.

ЖАМАУАТ ПАЛАТА

Жаш тёлню ата журтну эм иги кинолары бла шагъырей этерикдиге

КъМР-ни Жамауат палатасыны Советини кезиулу жыйылыуунда аслам эс Россейли кинону жылын бардырууну юсюннен программа кыалай толтурулганын тинтууге берилгенди.

Къабарты-Малкъарны куль-тура министрствосунда орун-басары **Къарчаланы Аминат** бил-диргенге кере, ала бу про-грамманы чеклеринде бек алгы республикада болган кинотеатрлары мюлк-техника хазналарын игилендирирге кюрешедиге. Нартквалада, Терекде бла Прохладныйде жангы кинотеатрла алырга алагыа бешишер миллион сом бёлюрге онг чыкыган-ды. Башка район аралада да жангы кинозалла салыны-рыкдыла.

Эрттеден бери да жангы-тылыгы керек болуп турган «Форум» кыуарал кинозал да энди бюгонню излемлеге келишеди. Андан сора да, тюрлю-тюрлю кыуулару болган адамла да кюрюялырча энчи кинотеатр кыуаргыа да мурат барды. Киномобиль Прохлад-ныйде, Майскийде, Лянчиккы-ада, Огъары Акъбашда, Сол-датская станицада эм башка элдеде «Морозко», «Снежная королева», «Спортлото-82» деген эм башка фильмлени кёргозгенди.

Андан тышында, битеу эле-де эм иги жюз Россейли кино кёргозтолукюдле. Аланы

санына комедияла, тарых, юйретиу фильмле да киреди-ле. Мечиланы Кязимни атын журютген жаш тёлню библи-отекада «Кинону жомакълы дунясы» деген тематика про-грамма да бардырылады. Аны борчу эсе келген тёлнюени кесибизни фильмлеринизге сейирлерин ёсдюрюргеди. Алай бла кыуар кинону про-пагандасы бардырыллыкды, дегенди ол.

Республиканы басма эмда асламлы коммунистияла жаны бла комитетини башчы-сыны орунбасары **Къонакыла-ны Хасан** айтханыча, жылны аллындан башлап кыуар асламлы информация органла-да бу программала бла байлам-лы материалла - «Россейли кинону жылы - 2016», «Кинону жылына», «Искусство», «Жаш тёлню» дегенча эм башкала - дайым чыкыганлай тура-дыла, телеканаллада мал-къар, къабарты эм орус тил-леде беруиле боладыла. Ол санда Къабарты-Малкъарны юсюннен кинола да кёргоз-толедиге, сёз ючюн, Рашид Кешоковну романларына кере алынган фильмле - «По следам Карабаир», «Коль-

цо старого шейха». Мындан арысында да бу жаны бла иш бардырыллыкды, деп кыош-ханды Хасан Азретович.

Палатаны маданият эмда асламлы информация органла жаны бла комиссиясыны баш-чысы **Владимир Вороков** биз-ни республикада да фахмул киномаатографистле болган-ларын, иги фильмле алынган-ларын эсгертип, жер-жерледе кёргозюлген жюз фильмин санына аланы да кыошаргы боллугун белгилегенди.

Айтылган бла байламлы Совет республиканы Прави-тельствоуна, Культура, Билим беруу, илму эмда жаш тёлню ишлери жаны бла министр-стволарына, Басма эмда асламлы коммуникацияла жаны бла комитетине рекоменда-цияла ийгенди.

Ызы бла жыйылганла Къа-барты-Малкъарны тарыхын жазыууга уллу кыйын сал-га тарыхчыны, архивистни Олег Опрышкону «Къабарты-Малкъар Республиканы ал-лында кыйыны ючюн» орден бла саугылауу эм Бийик-тау геофизика институту бирин-чи директору Георгий Сулак-вельдзеге бу учрежденияда эсгертиу кыанганы салынуу юсюннен предложенияланы кыабыл кёргендиге.

ХАБИБУЛЛАХЛАНЫ Зулфия.

Хорламны кюнунде - хакъсыз жол

Улуу Хорламны 71-жыл-лыгыны байрамында Элбрус районда пассажир транс-порт хар кимге да хакъсыз боллукду. Аллай оноуну «Эльбрус-Транс» предпри-ятяны коллективи этгенди. Акция бла районда жашаг-анла эмда аны кыонакылары хайырланырга боллукдула.

Пассажирлени Тырныау-уз-Дачала, Тырныаууз-Терс-Кюз, Тырныаууз-Кендзел маршрутлада, шахарны ичин-де (Суу-Кыош-Тотур, Тотур-Каму) хакъсыз жюрютгенле-ри бла чекленип кыалмайды-ла, элбрусчу транспортчула Тырныаууздан Нальчикге, Бахсаннга, Прохладныйге эмда Терс-Кюлдан Нальчикке барганладан да ахча алык-тойолдуле. Бу льгота бый-ыл 9-чу Маيدا сау кюнню ишлерикди. Улуу Хорламны кюнунде быллай акция быйыл экинчи кере бардырылады.

Бизни корр.

САУГЛАЛА Аты - сыйлылыккыны китабында

Россейде Социально-культура башламчылыккыны фонду кыуаралганы бир кыауум жыл болады. Ол быйыл «Горъее сердце» деген сыйлылыккыны китабын экинчи кере басмага алганды. Бу жол анга кыуаралыбызны 85 регионундан жигитлик этген сабийлени, организацияла-ны, биригиуленни юслеринден да 120 сюжет киргенди.

Аладан бири уа Нальчикни экинчи номерли лицейини онунчу классыны окуучусу Амирхан Мальбахов да барды. Тонене КъМР-ни Билим беруу, илму эм жаш тёлню ишлери жаны бла министрствосунда жашны кыууанчы халда саугылагандыла.

китабын саугылаганды. -Жашауунда, баям, бу биринчи атламындагы жигитлик-ге. Саугаларынг мындан ары да кёп болсунла. Алай а ала санга кыйын кезиулене угъ-ай, насыплы такыйкыаланы эсгертинле, дегенди Нина Гусеронова.

Жаш кесин батыргга са-намагъанын, аны орунунда кыайсы бирибиз да тюз алай этеригибизни айтханды. Мын-дан ары алыкка усталыккыны сайламагъанды. Юйорюбоз-де барысы да юристледиле, мен да анда окурук болур-ма, дегенди.

Саугасыны юсюннен бу кундеде билгенин, аны эшит-кенде, абызарганын да букъудурмагъанды. Алай а орамда окуна кёпле танып ыспас этселе, жашауу магъ-анасын ангылганын, хар чаккыны багъаларгыа юйрен-генин да белгилегенди.

МОКЪАЛАНЫ Зухура.

Къарачай халкыны жангырыууну кюню

Бирге къууангандыла, жырлагъандыла, тепсегендиле

Змайда КъЧР-де Къарачай халкыны жангырыууну кюню къууанчы халда белгиленгенди. Аны аллында юч-тёрт кюнню ичинде жауунла жаууп, кёз андырмай турган эдиле, озган геуорге кюн а, кёк ачылып, хар зат да ариу кёрюне эди. Республиканы битеу районларында, шахарларында, элдеринде кёчгончюлюкге, андан къайтып, къууанчы жашау къурауа жораланган эсертмелеге голле салынгандыла, уллу концерт программала, сауғалаула, спорт эришмеле да болгандыла. Къарачайлы къарындашлары

ышаныулык бередиле», -дегенди. Андан ары ол 1943 жылны ноябрь айындан бери не кёп заман озса да, ол ачы жылла, кёп халкылаага туугъан жерлерине къайтырга эркилик бергенге да жамуатны эсинде къаллыкларын чертгенди. Анга шагъатха быллай шартла келтиргенди: районда бек уллу орамладан бири ХХ партсъездин атын жюрютеди эмда алайда стелла орнатылганды. Никита Сергеевич Хрущеву аты да Ючкөкөн элпи орамларын бирине атаганды. Сахаут ауулда уа бюгонлюкде адам жашамаганына

жылларында да кесин кишиге басынчакълатмай, жигерлиги бла атын айтдырганын чертгенди. Кызыл Восток элде Р.Н.Клычев атлы 3-чю номерли орта школну директору Джемакъулланы Басира уа: «Бизни барыбызны да баш борчубуз - Къарачай-Черкес Республикада жашагъан халкыларыну шухълукъларын андан да кюлюк этерге, къыйын жыллада ауушханланы атларын унутмай, хурметлерге», -дегенди.

Тетууланы Хадис а, къарачайлыла бла малкъарлыла бир тамырдан чыккъанын эсге салып, араларында байламлыкъланы бютон кючлендирге, айнытырга кереклисин чертгенди. Ызы бла Къулийланы Къайсынны назмуосун окъуганды. Районда «Алан халкъ» жамауат организацианы башчысы Езденланы Аубекир да къарачай, малкъар, башха кёчгончо халкыла да Орта Азияда бирча къыйынлык кёргенлерин, къаты ишлегенлерин, кёп адамларын анда асырагъанларын да айтып, миллет кесини тирилик, ишни сойгени, арха, туугъан журтуну къайтырга итинуюу бла сау къалганын айырып айтханды.

Байрамда дагыда бир магъаналы иш болганды. Ол кюн «Гитче Къарачай районну сыйлы гражданын» деген атха Алыйланы Солтаны бла Кипкеланы Русланы тийишли кёргенлерин да билдирип,

бызны жарыкъ байрамларына Къабарты-Малкъардан делегация да къатышханды. Анга «Къайсыннга жюз атлам» деген проектни башчысы Тетууланы Хадис башчылык этген эди. Мындан барган къауум Гитче Къарачай муниципал районну Ючкөкөн элинде болгъан къууанчлаага къатышханды.

да къарамай, ол элден чыккъанла «Сахаут -къала» ишлегендиле. Къарачайлы тишириуулары намсыларына эсертме суюледиле...

Бюгонлюкде къарачай халкъ кесини Социалист Урунууны Жигитлери бла ёхтемленирге эркинди, деп, Байрамукъ улу алааны атларын сагъынганды. Бостанланы Мару, Къобанланы Байдымат, Джатдоланы Къаракъыз, Гебенланы Къанитат, Хубийланы Далип, Байрамукъланы Дуда, Рахаланы Магомат эмда башхала. «Къарачайлыла республиканы экономикасын, библиоурун, культурасын эмда спортун айнытыуа да уллу юлюшлерин къошхандыла. Бюгонлюкде да атлары айтылган жашларыбыз, къызларыбыз бла ёхтемленирге болукъубуз», -дегенди ол ахырчында.

Гитче Къарачай районну Урунуу, урунуу да ветеранларыны советине кирген Алболтаны Абука а къарачай халкъ кёчгончюлюкню

алагъа шагъатлык къагъытланы, стадионда олтургъанла ёрге туруп, толкуну къарсла къагъа тургъанлай бергендиле.

Байрам концерт программа да бек сейир эмда бай болганды. Белгилли къарачайлы жырчыла Борлакъланы Рустам, Байкъулланы Айда, «Минги тау», «Инар» юлголю сабий тейесеу коллективле, бизни делегацианы къауумундан «Инарны» солисти Гузиланы Тахир да жырлары, тейсеуери бла жыйылганды къуандыргандыла. Стадионда олтургъанла алааны барында да ырызлыкъларын къызыу къарсла бла билдиргендиле.

Концерттен сора уа стадионда жашла, къызла да тутушуп, гиря кёлорюп, чабып, бийикге минип да эришгендиле. Хорлам болдурганлы соуғасы уа къарачай кыой эди.

ХОЛАЛАНЫ Марзият.
Суратла авторнудула.

КЁРМЮЧ

Тарыхыбызны къайгырыуу сакълауулары

Нальчикде Миллет музейни залларында учрежденияны 95-жыллыгына аталган кёрмюч ачылганды. Аны директору Феликс Накоев билдиргенге кёре, бийлини кезиуонде аланы бир ненчасын къурауа белгиленеди. Бу уа биринчисиди, 16 майга дери бардырыллыкды.

Жыйылганды алларында селеше, КъМР-ни Парламентини Культура, граждан обществову институтларын эм асламлы информация амалланы айнытыуу комитетини председатели Борис Паштов, Граждан обществову институтлары эм миллетле-

Солдан оннга: Деппуланы Азиза бла Къулийланы Фатима.

ни байламлыкълары жаны бла управлениасыны башчысы Анзор Курашинов, культура министрни орунбасары Къарчаланы Аминат, Эсертмелени бла культураны сакълауу битеуроссей жамауат организациасыны бизни республикада бёлюмоню председатели, КъМР-ни халкъ поэти Созайланы Ахмат эм бирсиле коллективни, анда алгын ишлеп кетгеннен да алгъышлагандыла. Ала хар экспонатны, документни багъалап, магъанасын анылап, бай фонд жыйышдыргъанларын белгилеп, ыспас этгендиле. Анда республиканы тарыхы тоненге кюнне хурмет бла сакъланганын, ол а келир телюлеге ахшы юлюк болганын да чертгендиле. Къонакъла къуру кьол бла

келмегендиле. Ала коллективден бир къауум адамны диплом бла сауғалагъандыла. Сёз ючюн, Анзор Курашинов ата къарындашы Беталны китабын да музейге бергенди. Ол сауғалау Лев Толстойну «Хаджи-Мурат» деген повести къабарты тилге кёлорюлген, 1934 жылда басмаланган изданиды.

Сауғаланганды арасында уа бу учреждениада кёп жылланы урунган Деппуланы Азиза бла Чегем шахарда Къулийланы Къайсынны юй-музейини директору Къулийланы Фатима да бардыла. Надежда Емельяненкога уа «КъМР-ни культурасыны сыйлы ишчиси» деген ат берилгени да белгилли болганды.

Тарых не заманда да кесини жашырынлыкы, шартларыны сейирлиги бла тартады кесине. Бу кёрмюч а асламысында музей къуралган кезиуно, аны бёлюмлерини ёсоу, айныу жолларын ачыклайды. Республикада бу культура мекеманы ишлеп тебирегенини юсюнден биринчи билдириу «Къызыл Къабарты» газетде 1921 жылны 3 июлунда басмаланган эди.

Кёрмючде Нальчикде краеведение музей (Миллет музейге эм алгъа алай айтылганды) биринчи ачылган кюннюнде, ол шёндюго мекямга кёчгенинде алынган суратланы да кёрюрге болукъду. Мында хар бир кадр коллективни анча жылны ичинде къаллай иш бардыргъанын толу ачыклайды.

Республикабызны Чегем, Черек, Холам-Бызынгы ауулларына, Минги тау тийресине фольклор экспедицияла бла байламлы суратла уа энчидали. Сёз ючюн, Холам-Бызынгы жолунда жар оюлуп, машина энишге кетерге аздан къалып тургъан кадрга къарай, аны адам къалай алгъаныны юсюнде сагъыш этгичи эм биринчи акъылынга бу музейде ишлеген андагы фондуну жыр ючюн къалай, къаллай болумлада урунганлары келеди. Минги тау тийресине, Огъары Чегемге экспедициялада уа халкыны кьолдан усталыгын, адамалы ол кезиуледе (50-80 жылла) не бла кюрешгенлерин кёребиз.

Мында башха-башха бёлюмле бардыргъан иш да кёзге туурады. Аны бла бирге уа ала бирси республикала бла байламлык жюрютгенлери, бир бирлеринден сынауга юйренгенлери. «Латшское народное прикладное искусство» (1972 ж.), Москваны Лев Толстой атлы кёлорюлюучо музейи, «Эски Нальчик» дегенча кёрмючлени юслеринден суратла анга шагъатдыла.

Кадрланы ичинде закий поэтибиз Къулийланы Къайсынны эм алгъа алай айтылганды) биринчи ачылган кюннюнде, ол шёндюго мекямга кёчгенинде алынган суратланы да кёрюрге болукъду. Мында хар бир кадр коллективни анча жылны ичинде къаллай иш бардыргъанын толу ачыклайды.

Республикабызны Чегем, Черек, Холам-Бызынгы ауулларына, Минги тау тийресине фольклор экспедицияла бла байламлы суратла уа энчидали. Сёз ючюн, Холам-Бызынгы жолунда жар оюлуп, машина энишге кетерге аздан къалып тургъан кадрга къарай, аны адам къалай алгъаныны юсюнде сагъыш этгичи эм биринчи акъылынга бу музейде ишлеген андагы фондуну жыр ючюн къалай, къаллай болумлада урунганлары келеди. Минги тау тийресине, Огъары Чегемге экспедициялада уа халкыны кьолдан усталыгын, адамалы ол кезиуледе (50-80 жылла) не бла кюрешгенлерин кёребиз.

ТРАМЛАНЫ Зукура.
Суратланы **ХОЛАЛАНЫ Марзият** алганды.

РЕДАКЦИАНЫ КЪОНАГЪЫ

«Мени ариу чакъгъан гюлле, чууакъ кёк да илхамландырадыла»

-Мариям, биз билгенликден, тигиуочо окъугъансыз, жырла жазыб а къалай бла башлагъансыз?

-Мен Кёнделенде ёсгенме, школну да анда таусаханма. Атам Магомат бла амам Жашууланы Хафсат кеси къыйынлары бла кечинген адамыла болгандыла. Юйорюбуз уллу эди - тёрт къарындаш, эки эгеч. Атабыз элде чой урмагъан хазна бир юй къалгъан болмаз. Кьолдан алай уста эди. Бизни да иш юсюнде, биреуно кёзюне къарамай, жукъдан къыйналмай жашарга юйретгендиле. Андан сайлаган эдим тигиуочюлюкне. Уста адам, не десек да, кесине иш да табды.

Ууакъ назмула школда окъугъан кезиуонде тагъа турганма. Алай алгъа артык уллу магъана бермей эдим. Бир жол а, 22-жыллыкъ кызы болган кезиуонде, ауруп, больничкага тюшюмде, ама тансыкылыгым, анга сыймеклигим къозгалып, назму жазма. Ол кезиуде бизни бла кьоншуда Текуланы Аубекир жашагъанды. Бу сёзлени жаш «Таулан» ансамбльге келтиредиле, кеси анда ишлегенди.

Алай бла «Анала» деген биринчи жырм жаратылды. Ол заманда аны мен жазгъанымы кёпле билген да этмегендиле. Ансамбль а аны бла «Урал - Моно» фестивалгъа къатышып, сауғагъа тийишли болуп да къайтхан эди. Къалай аламан айтханды бу жырны Къудайланы Артур! Анам да алай ыразы бола эди. Ошитсе, тейпеси кёкге жетгенча, сабийча къууана.

«Сени табарма» деген жырны да биринчи болуп «Таулан» айтханды. Алай мени амам бла насыбым узакъга сюзумлагъан эди. Ол ауушуп, жазыуум тохтатама, фахмуу жюрегими теренине букъдуруп, жукълатама.

-Болсада бюгонлюкде аслам жырлыгыз барлыгын, аланы белгиле, жаш жырчыларыбыз да айтханлары билебиз.

-Огъарыда сагъынылган «Анала» шёндю Къабардокъланы Зукурададыла. Аны алгъыра кёпле базымнагъандыла. Анда, аны къарындашы Расула дагыда ючюшер жырм барды. Айтханымча, анамдан сора 20

Халкыбызда фахмулары болуп, алай аланы ол онгарлы бирсиле билмей тургъанларыбыз кёпдюле. Редакцияны бюгонлюгю кьонагъы да, баям, аладанды. Придорожный посёлкада жашаган Бачиланы (Хабланы) Мариямны назму жазарга, тюзюрге айтсагъа а, жыр тагъарга хунери барды. Тишириуу ол талпынууу, чыгармачылыкъга, жашауга кёз къаратыны юсюнден ушакъ этгенбиз.

жылны турганма жукъ хазырламай. Бир жол а Кёнделенде булуугъа барырга тюшеди. Анда замансыз ауушхан жаш келинчикни анасы, кысха жуугуум, бир жыр тагъарыны аманат этеди. Кечелерим, кюнлерим да къыйналды, аны борчун къалай толтуруум сагъышы тынчайырга кыймайды.

Арта да, кесим да билмей туринглай, жазган угъай, жырлайма. Шёндю кёпле биледиле аны. Ол Интернетде барды. Алай мени бир сейирим - кюйноу кызыны туугъан кюнюне хазыр болганы. Ма алай бла уянганды жукълап турган фахмуу.

Бюгонлюкде саулай да 40-дан аслам жырм барды. Аладан 22-син юлешгенме. Жырчыланы кесим сайлап, чыгармаланы алай береме. Ол неда бу затны аладан кысайсы къалай айтырыгы кёзюмо юсюне келип къалады. Атырзаланы Элдар, Холамханланы Къайсын, Езденланы Зураб да аланы санындадыла. Къайсын «Аталаны» биринчи кере кёп болмай 28 марта байрам концертде эшитдиргенди. Зурабда а аслам жырм барды. Сау болсула.

-Къызларыгызны ючюсюне да жазгъан жырларыгыз а белгилебиз, огъесе уа?

-Бешик жырм да барды. Алай аны туудукълаага атагъанма. Анда жарыкъ, жашырын умтуларым асыралыдыла. Къызлаага жоралагъанларым а жырладыла.

кёкноу окъуна кёрсенг да, илхам келеди. Табийгъатха, дуняны кенглигине суйюнесе.

-Жырларыгызда сёз байлык, тили терең билгенгиз кёзге туурады. Кимледиле узастарларыгыз?

-Элде ёсгенимден да болур. Сора эрттеги жырларыбызгъа -Отарланы Омарны айтыуунда тынгаларга бек суюме. Текуланы Амурга, Газаланы Алимге, Жашууланы Баширге да. Къулийланы Къайсынны, Мечиланы Къазими назмуларыны окъуйма. Аланы терең философиялы чыгармаларына сейир этеме.

Школда окъугъанында, узастарларыбыз Жашууланы Устала бла Ахметланы Мариям сочинение жазгъан кезиуонюзде кесибизге эпиграф къурагъычу эдиле. Ким биледи, аны юсю бла юйренген эсем да назму тизерге.

-Къызладан сизни жолугъууна сайлагъаны уа бармыды?

-Мадина бу жаны бла бек фахмулуду. Китап хазырлагъанды. Айтханыбызны этип, назмуларын басмаласа, ыразы болукъма. Кеси уа быйыл Владикавказда Медицина академияны бошарлыкды. Зульфия медицина илмуланы кандидатыды. Москвада ишлейди. Зукура КъМКУ-ну таусаханды. Юйор къурап, эки кызычык ёсдюредиле.

-Тегерекде бола тургъан затладан сизни не къыйнады?

-Зарлык. Билемисиз, андан аман жокъду. Бир бирибизге билекли этерге ашыкмайбыз. Башханы къууанчына къууанчма-сакъ, жарыууна къайгырма-сакъ, сора биз кимбиз?! Жаш телюно да ма ол затланы айтуп юйретирге керекди. Ала бизни къалай кёре эселе, аллай юлго аллыкъдыла.

-Чыгармачылыгыгыз бла байламлы умтуларыгыз да болурла?

-Жырларыма нотала жаздырып, барысын да бирге жыйышдырып, китап басмалар акъылдама. Андан сора уа, огъарыда сагъынган жырчылада альбомла жаздыргъа хазырланып тургъанла бардыла. Ол жумушла тамамланса, творчестволу концерт къуар мурамы барды.

Ушакъны **МОКЪАЛАНЫ Зукура** бардырганды.

Ангыпаты

Къырал жумушланы - терк эмда женгил амал бла

Бюгонлюкде Социальный страхование фонд бла байланы битеу ишлени Къырал жумушланы бир порталыны (ЕПГУ) неда Кёп функциялы араны (МФЦ) болушукълары бла тамамларга болукъду, деп билдиредиле бизге Социальный страхование фондну Къабарты-Малкъарда регион бёлюмоню пресс-службастандан.

ЕПГУ адамлага къырал жумушларын юйлеринден чыкмай электрон амал бла толтургъа онг бередиле. Кезиуонде сакълап, къагъытла жарашадырып, заманыны, ахчангы да къоратыр кереклиси жокъду. Бир порталда Социальный

страхование фондну, граждандла къаллай къырал жумушла бла жалчытылганларыны юсюнден битеу керекли шартла, завлениланы юлгюлери бла формалары, аланы беруюно жорукълары да салыныдыла.

МФЦ-ны порталында энчи кабинетлери болгъанлаага уа къырал жумушла бютон тынч амалла бла тамамланыдыла. Дагыда къуллукчу оюучула бла тюбеширге тюшмегени себепли коррупция ишден да керил болурга онг чыгады. Жумушун этдирлик адам учреждениагъа жалаанда эки кере келеди: алгъа керекли документлени берирге, артада уа къысха заманы ичинде тийишли-

сича жарашдырылып бошалгъан документлени алырга.

Кёп функциялы арала республиканы битеу жерлеринде да ишлейди. Андан сора да, Социальный страхование фондну регион бёлюмоу къырал жумушла къалай тамамлангандыларын дайым да тинтип, биллип тургъан «Ваш контроль» деген системагъа къошулганды. Аны эмда Бир порталны бла МФЦ-ны информаторларыны юслери бла хар ким да тамамланылган жумушланы качестволарына ыразы болгъанларын бла къалгъанларын билдирге болукъду.

ДАЛХАТЛАНЫ Марзият.

Конкурс

Ана тилибизге сөймеклик туудурч

Бир ненча жыл мындан алга шахар департаментни малкяр тилден бла литерат...

жюрютген маданият араны директору Тубейланы Светлана, малкяр тилден бла...

лагъандыла, кеп миллетлени тепсеулерин да кегрютгендиде. Школчула, ала уа 16-чы, 3-чю, 9-чу, 1-чи, 13-чю, 24-чю, 20-чы, 23-чю, 2-чи, 17-чи номерли окуу юйледен эдиле, Кзулийланы Къайсынны, Отарланы Керимни атын

ФЕСТИВАЛЬ

Алчы жерлени тиширыула бийлегендиле

Минги тауда спортну кыш экстремал тюрлюлеринден бардырылган Red Fox Elbrus Rase VIII халкъла аралы фестивалны кзуанчы халда ачылуу болгъанды. Спортчулары, кыраучулары да Red Fox компанияны башчысы Александр Глушковский, Элбрус районну администрациясыны башчысы орунбасары Атакулан Руслан, КЪМР-ни спорт министрине орунбасары Аналаны Аслан алгышлагъандыла. Биринчи сагъынлган тамата республиканы Башчысына бла Правительствосуна эришиулени кзуаргъа болушханлары ючюн

Аналаны Аслан а Минги тауда быллай даражалы эришиулени бардырыу скайраингнин айнытугъа себеплик этгенин чертгенди. Россейни гимни эшитилгенден сора 2015 жылны чемпионлары Оксана Стефанишина бла Виталий Шкель кыралны байрагын кетюргендиле. Андан сора эришиуле да башлангандыла. Фестивальны баш ниети уруша бла Хорламгъа жорланганды. Аны ючюн анда саугъала талай кзуаумгъа юлешингендиле, ол санда Элбрусну бла Хорламны курбоклары. Эришиулеге онтерт

ыразылыгын билдиргенди. Атакулан Руслан районну администрациясыны башчысы атындан спортчулагъа жетишимли болурларын тежегенди. «Жыл сайын фестивалны кырагъанла Хорламны кюнине чабыула этюрюклерин белгилерчады, алай этип сиз Ата журтубузну кзуорулагъан аскерчилени эсгеренигиз уллу ыспасхатийишлиди», - дегенди ол.

кыралдан төрт жюзге жууукъ спортчу кватыхандыла, алагъа тау бригадалада кулукъ этген аскерчиле, РФ-ни Къоруулануы министерствосуну тау хазыраудан инструкторлары, Ич аскерлени, ФСБ-ны эм башха куч структураланы келечилери да кшошулгандыла. Эр киши командада 31 болгъандыла, тиширыу коллективле уа - 4. Биринчилени

араларында бу жол тыш кыралдан кьонакъла кюлюрекча кюрюнгендиле. Испаниядан каталончула Cardona Oriol бла Sola Pastoret Marc, онглап, Минги тауну кубогун алгъандыла. Экинчи жерге Швейцариядан Pervanger Mirko бла Morelli Luca Davide чыкыгъандыла. Доммак майдалланы уа биягъы каталончу команда - Sadurni Roque Xavier бла Gaston Puyo Jose Alfonso кытхандыла. Тиширыула уа битеу алчы жерлени россейли командада бийлегендиле. «Алтынны» Анастасия Швецова бла Екатерина Бурлакова алгъандыла. Варвара Прохорова бла Оксана Стефанишина аладан бир аз арта кытхандыла. Екатерина Андрейцева бла Нина Ермакова уа мында да ючюнчю жерден ёрге кетюрюлмегендиле. Энди спортчула кеслерин «Вертикальный километр» деген эришиуде сынарыкыдыла.

дан финишге Руслан Кульмухаметов бла Ачабайланы Илияс жетгендиле, была былтыр ски-альпинизмден биринчиле болгъан эдиле. Владимир Федюлов бла Мамис Сотник а ючюнчю жерни алгъандыла. Тиширыула Анастасия Швецова бла Екатерина Бурлакова хорлагъандыла. Варвара Прохорова бла Оксана Стефанишина аладан бир аз арта кытхандыла. Екатерина Андрейцева бла Нина Ермакова уа мында да ючюнчю жерден ёрге кетюрюлмегендиле. Энди спортчула кеслерин «Вертикальный километр» деген эришиуде сынарыкыдыла. АЛИСА ТАРИМ, Элбрус району администрациясыны пресс-службасыны башчысы. Суратланы ХАДЖИЛАНЫ Жамал алгъанды.

ТИНТИУЛЕ

Газ приборла сакълыкны излейдиле

Нальчик шахар округну администрациясыны келечилери «Газпром газораспределение Нальчик» эм «Очаг» компанияны ишчилери бла бирге кеп болмай Шаденко орамда 28 номерли юйде болгъандыла. Алгъарахлада газ оборудование тийишчи ашлеменгенине мында жашагъанлары уллу келлюлюклерини хата сындан адамла ачыгъандыла. Бу жол да комиссия тинтиу ишле бардыргъанда, талай бузукълукъланы ачыкылагъанды: газ приборла тапсыз

орнатылгъанларын, отоула да хауа иги айланмагъанын, ожакъланы кереклисича ишлемегенлерин, газ ийис хауада билингенин да. Бузукълукълары болгъан фатарлары иелерине аланы он кюнню ичинде кетериге буйрукъ берилгенди. Алай болмаса, саулайда юйню газ ыздан кесерге тюшериги да айтылгъанды. Мында жашагъанла бла профилактика иш бардырылып, аланы газ оборудованиеларына жууаплы служба бла келишим

этерге кереклиси да эсгертилгенди. Кеп фатарлы юйледе эркинликсиз кзурулуш ишле бардырылгъанларын, ожакъла тюрлендилгенлерини, тутун тап чыгъарча мадар этилмегенини юсонден кеп болмай мэрияны жыйылуунда сагъынлгъанды. Быйыл ол сылтаула бла республикада 47 адам ачыгъанды. Аладан он-бирини жашуларын а, жарсыугъа, сакъларча болмагъанды.

Бизни корр.

Къабарты-Малкяр Республиканы Башчысыны Администрациясы эмда Къабарты-Малкяр Республиканы Башчысыны бла Правительствосуну Ишлерини управленисы Къабарты-Малкяр Республиканы Правительствосуну Председателини орунбасары БИТОКОВ Владимир Михайловичге аны анасы БИТОКОВА (Техажева) Раиса Каурбековна ёлгени бла байламлы, уллу бушуу этип, къайгъы сёз бередила.

Къабарты-Малкяр Республиканы Культура министрствосу Къабарты-Малкяр Республиканы Правительствосуну Председателини орунбасары БИТОКОВ Владимир Михайловичге аны анасы БИТОКОВА (Техажева) Раиса Каурбековна ёлгени бла байламлы, уллу бушуу этип, къайгъы сёз бередила.

КЪМР-ни Басма эмда асламлы коммуникацияла жаны бла кырал комитети, КЪМР-ни Журналисттерини союзу, «Кабардино-Балкарская правда», «Заман», «Адыг псалъэ», «Горняк», «Советская молодежь» республикалы газетлени, «Литературная Кабардино-Балкария», «Ош-хамахо», «Минги-Тау», «Солнышко», «Нур», «Нюр» журналланы, «Къабарты-Малкяр» ВТК-ны, «Нальчик» ОРТК-ны, «Къабарты-Малкяр» РИА-ны, «Къабарты-Малкяр» ГТРК-ны, «Элбрус» китап басманы, «КЪМР-ни асламлы информацияла учреждениеларыны ишлерин жалчытуучу комплекс ара» кырал казна учреждениени, «Тетраграф» ООО-ну коллективлери Къабарты-Малкяр Республиканы Правительствосуну Председателини орунбасары БИТОКОВ Владимир Михайловичге аны анасы БИТОКОВА (Техажева) Раиса Каурбековна ёлгени бла байламлы, уллу бушуу этип, къайгъы сёз бередила.

Къабарты-Малкяр Республиканы Журналисттерини союзу «Газета Юга» изданины баш редактору БИТОКОВ Милослав Михайловичге аны анасы БИТОКОВА (Техажева) Раиса Каурбековна ёлгени бла байламлы, уллу бушуу этип, къайгъы сёз береди.

Мадарла кючленгендиле

МЧС-ни республикада Баш управлениасыны службалары 7 майда 18:00 сагъатдан 10 майда 09:00 сагъатха дери энчи хазырлыкда турлукъдула. Кюн сайын управлениядан от тюшмезча неда башха кыйын болумла чыкмазча жумушла бла 1485 адам кюреширкиди, 425 техника хайырланырыкыды, сора энчи составдан да 289 адам, 66 техника ишлерикди. Кыйын болумга тюшгенде, от ёчюлтючюлене неда кзутхарычуланы болушлукълары керек болгъанда, мобил телефонладан «112», «101» номерлеге эмда стационар телефондан «01» номерге сёлеширге тийишлиди. Управленианы ышанулыкъ телефон номери уа былайды: 8(8662) 39-99-99.

ЭРИШИУ

Аскер усталыкылагъа сейирлерин кьозгъай

Тырныаузу «Тотур» стадионунда патриот жырлары ариу макъамларына тынгылай, Элбрус районну билим беруу учреждениеларыны жаш аскерчилерини командалары кзуаум-кзуаум болуп сюелгендиле. Россейни гимни согулгъаны бла кыралны байрагын да кетюргендиле. Алай жарык башланганды быйыл аскер-спорт оюнланы муниципал кезуилери. Ол жыл сайын Хорламны кюнине аталып бардырылады. Аны мураты сабийлени Ата журтха соймекликде ёсдюрюудю, аланы граждан жууаплыкыгъа, кюркюуусуз жашуу бардырыугъа юйретюудю, аскер усталыкылагъа сейирлерин кьозгъаудю. Жыйылгъанлары районну башчысыны орунбасары Атакулан Руслан, Билим беруу управленианы башчысы Моллаланы Сулейман, управленианы жаш тёлю политика жаны бла специалист Атырмырзаланы Алиса, районну аскер комиссары Черим Хацуков, «Единая Россия» политика партианы жер-жерли бёлюмю башчысы Атырмырзаланы Тахир, КПРФ-ни жер-жерли бёлюмю келечиси Мусукаланы Альберт, «Справедливая Россия» политика партианы жер-жерли бёлюмю башчысы Малкярланы Борис, район администрацияны жаш тёлю политика жаны бла баш специалисти Малкярланы Мурат алгышлагъандыла. Ала, жаш адамланы Ата журтну кзуоруулай жоулгъан аскерчиле этген жигитлики унутмазгъа чакыра, эриши-

уледе хорларларын тежегендиле. Оюнла башлануыры аллында МВД-ны СКФО-да органларыны бла бёлюмлерини болжаллы халда кзулукъ этген оператив кзуаумлары кюль тыйош къалай бардырылгъанын анылатхандыла. Арта уа командала автоматны терк чачы эм жыйып, пневматика ушокдан атдырып, гранатланы узакъгъа атып, секирип, башха физкультура упражненияланы уа этип эришгендиле. Хар коммандгъа тогуз жаш бла эки кыз киргендиле. Былайда ахыргыла кеп дисциплиналада, ол санда автоматны жыйында да, жашладан арта кыламагъанларын белгилерчады. Комиссия эм игилени айыр-каны бла сауултланы кёрмочленине кырай кечингендиле. Бу жол да эм иги аскер хазырлыкыны Тырныаузуны алтынчы номерли школуну окуучулары кегрютгендиле. Ала тогуз жылны алчылыкыны ычын-

дырмагъанлай барадыла. Экинчи жерге лашкутачыла чыкыгъандыла. Тырныаузуно ючюнчю номерли школуну командасы уа ючюнчю жерни алгъанды. Энчи зачёгда айырмалы болгъанлагъа да грамотала, ДОСААФ-ны жержерли бёлюмюно, районну аскер комиссариятыны, башха сагъынылгъан политика партианы бёлюмлерини саугъары берилгендиле. Хорлагъан команда энди «Хорлам» аскер-спорт оюнланы республикалы кезуине кытышырыкыды. Эришиулени кырагъанла болушлукъ этгенлери ючюн МВД-ны районда бёлюмюне, Тырныаузда чекки коммандатурагъа, районну аскер комиссариятына, политика партианы бёлюмлерини, медицина службагъа ыразылыкъларын билдиредиле. Анатолий ТЕМИРОВ. СУРАТДА: Тырныаузуно алтынчы номерли школуну командасы.

УЧРЕДИТЕЛЪЕ: КЪАБАРТЫ-МАЛКЪАР РЕСПУБЛИКАНЫ ПАРЛАМЕНТИ БЛА ПРАВИТЕЛЬСТВОСУ

Баш редактор АТГАЛАНЫ Жамал. РЕДАКЦИЈА: ЖАНГОРАЗЛАНЫ Назабат (баш редактору орунбасары) ТЕКУЛАНЫ Хауа (баш редактору орунбасары) ТОКЪЛУЛАНЫ Борис (жууаплы секретарь) МОКЪЛАНЫ Зуура (культура бёлюмю таматасы) ТИКАЛАНЫ Фатима (жамауат-политика жашуа бёлюмю таматасы)

ТЕЛЕФОНЛА: Редактору приёмный - 42-63-01. Баш редактору орунбасарлары - 42-38-21, 40-04-82. Жууаплы секретарь - 42-66-85. Секретариат - 40-93-62. Корректорла - 42-63-52. РЕДАКЦИЈАНЫ БЁЛОМЛЕРИ: Жамауат-политика жашуа - 42-67-68, 42-24-02. Культура - 42-75-82. Социальный-экономика - 42-66-73, 40-59-18. Жангылыкъла эм спорт - 40-39-93, 42-66-71. Окуучула бла байламлыкъла журютоу эм реклама - 42-37-94. Энчи корреспондент - 42-68-72. Тилманча - 40-28-97. Бухгалтерия - 42-30-87. Операторла - 40-28-49, 42-39-65.

Редакция авторла бла кыгъат журютмейди. Кюль жазмалагъа рецензия этилмейди эм ала артка кытайарылмайдыла. Газетде басмаланган материалда айтылган оюмла редакцияны оюму бла келишимге болушлукъдула. Алада айтылган хар зат ючюн Россей Федерацияны Басманы юсюнден законну тийишлиликде материалланы авторлары кеслерни жууаплыкыдыла. Редакция авторладан 400 газет тизгинден (машинак бла жазылган 5-6 бет) кепню алмайды. Газет Басманы эм асламлы информацияны эркинликтерин кзуоруула жаны бла Къабарты-Малкяр регион инспекцияда 1994 жылда 14-чю июнда регистрация этилгенди. Регистрация номер—Н—0066. Индекс - 51532

Газетни басмагъа КЪМР-ни Басма эмда асламлы коммуникацияла жаны бла кырал комитетини компьютер службасы хазыр этгенди. Газет «Тетраграф» ООО-ну типографиясында басмаланганды. Нальчик шахар, Ленин аты проспекти, 33. Газетлени ишлерине тапдырыу ючюн КЪМР-ни почта связыны федеральный управлениасы жууаплыкды. Телефонла: 76-01-28, 76-01-10. Газетлени розницагъа сатуу ючюн КЪМР-ни «Роспечать» акционер обществосу жууаплыкды. Телефон: 42-69-34

Номерге графикте кере 19.00 сагъатда кюль салынады. 20.00 сагъатда кюль салынганды. ГАЗЕТНИ НОМЕРИН ЧЫГАРГАНЛА: Османланы Хайса - дежурный редактор; Кетенчиланы Зульфийа - жууаплы секретары орунбасары; Бийчеккуланы Жаннета - (1,2-чю бетле), Зезаланы Лида (3,4-чю бетле) - корректорла. Тиражы 2050 экз. Заказ № 590. Багъасы 10 сомду.

РЕДАКЦИЈАНЫ ЭМ ИЗДАТЕЛЪИН АДРЕСИ: 360000, Нальчик шахар, Ленин аты проспекти, 5. электрон почта: elbor_50@mail.ru